

5. Туленков М. В. Політичне управління в сучасному суспільстві: монографія/ М. В. Туленков, Ю. Ж. Шайгородський. – К.: Вид-во «Центр соціальних комунікацій», 2011. – 218 с.

Семенець-Орлова І.А.
innaorlova@ukr.net

доктор наук з державного управління,
доцент кафедри соціології та політології
Національного авіаційного університету
м. Київ, Україна

СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ІНТЕРАКЦІЇ У МЕРЕЖЕВОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Поширення мережевої логіки за допомогою електронних технологій підтримки соціальних зв'язків виступає засобом і продуктом сучасної глобалізації суспільства, визначаючи динаміку відносин у виробництві, повсякденному житті, культури та влади». «У сучасній літературі панорама комунікаційної революції аналізується за трьома напрямками: оперування інформацією – віртуальна реальність – соціальна взаємодія» [1]. Комунікації є життєво важливою частиною людського існування, відзначає Р. Дейберт. «Будь-які зміни в способах комунікації мають суттєві наслідки для розподілу влади всередині суспільства, пов'язані з переглядом соціальних цінностей, неминуче тягнуть за собою зміни в індивідуальній та політичній свідомості громадян» [3]. В теорії К. Дойча політична система постає як складна мережа інформаційних потоків і комунікативних зв'язків, побудована за принципом зворотного зв'язку. Ефективність функціонування політичної системи залежить від стану її комунікаційних мереж, кількості і якості інформації, що надходить, особливостей процесу переробки, передачі та зберігання ланцюга повідомлень.

Підкреслюючи підвищення інтерактивності засобів масової інформації внаслідок впровадження нових мережевих технологій, Е. Тоффлер вважав, «що під кінець ХХІ століття інформація і знання стануть найважливішими ресурсами влади» [5]. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології, відповідно до М. Кастельса, –

один з найбільш значущих чинників трансформації політичної системи, яка супроводжується формуванням електронних медійних структур влади. Характеризуючи ознаки складається світопорядку, М. Кастельс відзначає протиріччя між глобальною діяльністю транснаціональних корпорацій і локальністю оподаткування, що позбавляє національну державу простору для маневру і реальних важелів управління. Одночасно все більше втрачають свою «легітимну ідентичність» інститути і організації громадянського суспільства [2].

Діяльність сучасних засобів масової інформації як найбільш важливих агентів інформаційного простору, стверджує П. Норіс, породжує три базових ефекти, що забезпечують прямий зв'язок між нею і рівнем громадянської свідомості населення. «Ефект вибору» вказує на потенційну можливість вільного вибору джерела інформації. «Медіаефект» вказує на зацікавленість людей в політичній і цивільній участі, яка обумовлена новинною політикою засобів масової інформації. «Ефект взаємодії» виражений в інтерактивності системи масової інформації, у виникненні стійкої залежності між отриманням інформації та набуттям політичної громадянської позиції» [4].

Вищою, абсолютною владою в постполітичному контексті є медіакратія. Основний аргумент, як правило, полягає у вказівці на те, що сьогодні «бути» в політиці означає «бути показаним», «згаданим», а вся реальність зведена до миттєвої конфігурації екранного повідомлення. Крім того, з точки зору багатьох вчених, влада медіакратії абсолютно позбавлена змісту, тривалості і буття. Однак думки з приводу проявів, іменованих медіакратією, а головне «масштабів» її влади — неоднозначні.

Д. Волтон звертає увагу на те, що Інтернет як комунікативний засіб провокує сплеск індивідуалізму і різке посилення нерівності. При цьому швидка передача величезного масиву інформації аж ніяк не рівнозначна поліпшенню якості комунікації. «Інтернет в певному сенсі «програє» радіо і телебаченню, які в набагато більшому ступені сприяють встановленню і зміцненню соціальних відносин, забезпечуючи простий і рівний доступ до інформації, створюючи широкі можливості для впливу на громадську думку» [6].

Виділяючи ключове значення інтерактивної динаміки публічної сфери, Ю. Габермас підкреслює гласність, відкритість, дієвість громадської думки. Дискурс, згідно Ю. Габермаса, найбільш ефективна форма вираження комунікативної дії в мережевому суспільстві. Суспільство тільки здається статичною сумою соціальних інститутів. Насправді воно день у день відроджується або творчо відтворюється за допомогою певних актів комунікативного характеру.

Орієнтація на демократичні принципи як норму сучасної політики стимулює інтерес до змістового контексту соціальних взаємодій, в основі яких лежать ціннісні механізми. У той же час поширення «соціальної віртуальності», коли уявлення про реальність стає набагато важливішим за саму об'єктивну реальність, Ж. Дюфрен відносить до негативних наслідків розвитку Інтернету, в числі яких підкреслює скорочення реального спілкування людей, а також розрив між індивідуальними можливостями і необхідністю освоювати величезні обсяги інформації. Характеризуючи ментальність сучасної людини, варто відзначити її інтелектуальну пасивність і поверхневе сприйняття у комунікативному просторі сучасного соціуму.

Використана література:

1. Тихонова С. Коммуникационная революция сегодня: информация и сеть / С. Тихонова // Полис. – 2007. – № 3. – С. 48–65.
2. Castells M. The Information Age: Economy, Society and Culture / M. Castells. – Oxford; Mal-den, MA: Blackwell, 1st ed. – 1996-1998, 2nd ed. – 346pgs.
3. Deibert R. Parchment, Printing, and Hypermedia: Communications in World Order Transformation / R. Deibert. – N. Y.: Columbia Univ. Press, 1997. – 558 pgs.
4. Norris P. A Virtuous Circle: Political Communication in Postindustrial Societies / R. Deibert. – N. Y.: Cambridge Univ. Press, 2000. – 423 pgs.
5. Toffler A. The Third Wave / A. Toffler. – N. Y. : William Morrow, 1980. – 214 pgs.
6. Wolton D. Internet et après: Une théorie critique des nouveaux medias / D. Wolton. – P.: Flammarion, 2000. – 268 pgs.